

HỆ LỤY GIA ĐÌNH – NHÀ TRƯỜNG

Quả là chí lý khi tục ngữ khuyên “dạy con từ thuở còn thơ.” Trước khi viết, vẽ, các nhà văn, nhà thơ và họa sĩ phải “thai nghén” ý tưởng đến chín muồi mới thể hiện ra trên giấy. Nếu sai, dù có tẩy xóa khéo léo cũng không thể hết dấu vết. Nicolas Boileau nói: “*Trước khi viết, hãy học suy nghĩ.*” Và chỉ có suy nghĩ người ta mới khả dĩ có được phương thức khả thi và hiệu quả.

Thật vậy, “thiếu phương pháp thì người tài cũng lỗi, mà có phương pháp thì người thường cũng làm được điều phi thường.” Huống chi là giáo dục, một công việc và một nghệ thuật, đào tạo một con người ắt là điều tối quan trọng với trang giấy trẻ.

Giáo dục không chỉ đơn thuần là nuôi con cái đầy đủ về vật chất, mà giáo dục chủ yếu nhằm giúp con cái trở nên người hữu dụng, một công dân tốt cho gia đình, cho xã hội, đất nước và cho giáo hội (với những người có tín ngưỡng). Chúng sẽ là những người cha, người mẹ trong tương lai. Vậy thì về tâm sinh lý, trưởng thành nghĩa là biết dẹp bỏ “cái tôi” để biết vì người khác. Cái Tôi là đáng ghét.

Giáo dục nền tảng là giáo dục gia đình. Nhà giáo dục Mỹ – ông Ragan, đã nói: “*Nhà trường đầu tiên là gia đình và người thầy đầu tiên là mẹ.*” Như vậy, người mẹ rất quan trọng đối với trẻ, vì vốn dĩ nữ tính là hiền từ và dịu dàng. Phụ nữ nào hay nóng nảy, gắt gỏng, nhỏ mọn,... là thiếu tố chất cần thiết trong thiên chức làm mẹ và làm bà (nội, ngoại). Giáo dục tốt, cha mẹ sẽ hạnh diện và hạnh phúc thấy con cái ích nước, lợi nhà, hiếu thảo. Vâng, giáo dục là một thiên chức, một trọng trách khó khăn nhưng cao cả. Không ai lại không ảnh hưởng và thừa hưởng di sản văn hóa của tiền nhân, dù chỉ là vô thức. Bên cạnh nền giáo dục đó, chúng ta cần cập nhật hóa phương pháp giáo dục cho hợp với hoàn cảnh xã hội của thời đại mới, dù vẫn biết phương pháp nào cũng có ưu và khuyết điểm. Thế nên, chúng ta phải chọn lựa kỹ lưỡng và chính xác các điểm tối ưu khả thi.

Song song, sự ảnh hưởng quan trọng khác nữa là nền giáo dục của xã hội, của người thầy. Cùng lúc, trẻ nhận hai nền giáo dục của gia đình và nhà trường. Cả hai đều hỗ trợ toàn diện cho nhau. Nhờ đó, sau khi xa gia đình, xa trường lớp, con người đủ sức khả thi vai trò một con người bản lĩnh. Con người đó, sau bao năm dùi mài kinh sử, đủ kiến thức cơ bản và đủ tư cách làm người, sau những năm tháng học đạo làm người ở gia đình. Rồi con người đó lại tạo lập một gia đình mới – tế bào cơ bản của xã hội và đất nước.

Ngày nay, nhiều khoa học mới lạ được mở ra về khoa học kỹ thuật, tâm lý học, giáo dục học, phần tâm học, xã hội học, là những khoa học có thành tựu nghiên cứu về giáo dục con người. Do đó, trẻ ngày nay tiếp nhận nền giáo dục theo phương pháp khoa học khác xưa rất nhiều, bớt phần nghiêm khắc. Kiểu “gọi dạ, bảo vâng” hoặc “đặt đầu gối đó” không còn thích hợp nữa. Thế nhưng, ngày nay các phụ huynh lại quan ngại về con cái nhiều hơn, nhất là đến tuổi trưởng thành. Đôi khi phụ huynh như cảm thấy bất lực trong việc giáo dục con cái. Phải chăng gia đình và nhà trường có lối giáo dục mâu thuẫn?

Vì “chạy đua” nhà trường đã “nhồi nhét” kiến thức để học sinh chán ngán và đuối sức (tinh thần và thể lý). Nhà trường quá chú trọng vào việc lấp đầy kiến thức mà quên dạy học sinh làm người hữu dụng, môn công dân giáo dục bị mờ nhạt trước các môn khoa học khác. Đồng thời, cha mẹ thiếu quan tâm đầy đủ vì công việc thường nhật, lo kiếm tiền nhiều đến nỗi đuối sức và không còn thời gian dành cho con cái. Rất nhiều học sinh đã than vì sự “khập khiễng” đó.

Thật vậy, phương pháp sư phạm và sách giáo khoa cứ thay đổi liên tục, học sinh phải “xoay” theo, còn cha mẹ không có kiến thức phù hợp nữa: quan niệm, phương pháp học và làm bài đều lỗi thời. Hai luồng giáo dục bỗng bị “lệch pha.” Nhiều phụ huynh đã chê trách lỗi nhồi nhét của nhà trường. Gia đình và nhà trường cứ “khoán trắng” hoặc đổ lỗi cho nhau. Học sinh thì mỗi mẹt vì 3 “món” tương tự nhau: học chính khóa, học phụ đạo và học thêm. Việc học kín hết thời gian, không còn giờ giải trí hoặc tự học để “tiêu hoá.” Ngay cả giờ ăn cũng vội vàng. Có học sinh phải “thối kèn” (ăn bánh mì) cho... kịp giờ!

Việc học biến thành cuộc chạy đua, học sinh buộc phải là “những tay đua” nhưng có thể là “những tay đua... kiệt sức.” Vì thế, học cho qua giáo trình, điều động lại không bao nhiêu, tạo ra nhiều lỗ hổng kiến thức. Gia đình càng phải kiếm tiền bằng mọi cách để con cái khả dĩ đi học. Học sinh cứ loay hoay với mớ kiến thức từ chương, hồi hải lo lắng học thi, chỉ làm giàu cho một số giáo viên cuối cấp và những lò luyện thi. Thật tức cười khi họ quảng cáo là “bảo đảm thi đậu” hoặc “không đậu không nhận học phí.” Chẳng qua là các “chiêu lừa bịp”

những người “nhẹ da cả tin” mà thôi. Việc học không thể không khổ luyện, ung dung như “chờ sung rụng.” Phương pháp học như thế chỉ là vô bổ. Thậm chí, có khi sách giáo khoa còn sai “ngghiêm trọng,” dù đã bao lần cải cách. Càng “cải” càng “cách,” chẳng đâu vào đâu! Dục Tử nói: *“Biết là hay mà không tin, đó là Đại; biết là dở mà không sửa, đó là Mê.”* Giáo dục đã và đang bị thương mại hóa, chạy đua theo thành tích nhưng chẳng thành cái tích sự gì!

Trước sức ép tiêu cực của xã hội bằng văn hóa đồi trụy: ma túy, và ma lực vật chất, con cái chúng ta khó đứng vững vì còn trẻ người non dạ, ăn chưa no lo chưa tới. Sự không đồng bộ giữa giáo dục gia đình và giáo dục nhà trường khiến trẻ mất niềm tin nơi cha mẹ, dễ sống buông thả, đua đòi. Và ngay cả lòng tôn sư trọng đạo đối với người thầy cũng giảm sút nhiều. Thế nhưng, cha mẹ và người thầy cũng cần xem lại chính mình. Vì người trên dễ dãi quá thì người dưới sẽ coi thường. Thân quá hóa nhờn!

TRẦM THIÊN THU